

Puritánské hnutí

Je zřejmé, že náboženské urovnání, diktované a ovládané hlavně státní politikou, neuspokojilo vroucnější duše. Muži svědomí, ať už katolíci nebo reformátoři, byli z těchto podmínek nesví. V očích široké veřejnosti měl odpor římských katolíků vůči náboženskému urovnání zřetelně politický aspekt. To se potvrdilo u velkého počtu Angličanů, když papež Pius IV. zakázal dodržování ustanovení zákona o uniformitě a ještě více když Pius V. vyhlásil bullu (únor 1570), sesazující Alžbětu a zbavující její poddané jejich věrnosti. Z tohoto důvodu obvykle katolíci postupovali proti jako politická opozice, nepochybně jejich svědomité náboženské přesvědčení působilo v mnoha případech motivaci pro jejich odpor vůči zákonu. Puritáni nebo nonkonformisté byli ponecháni tomu, že podléhali duchovním soudům a komisařům pro církevní kauzy, a to je případ, na který se více soustředíme.

Již v době Marie se linie štěpení začala projevovat mezi náboženskými uprchlíky ve Frankfortu. Stále rychlejší byl tisk a šíření Bible a její obecné používání na veřejnosti při bohoslužbách se ukázalo jako stimulující k myšlení. Kvas nových myšlenek neustále pracoval uprostřed střední třídy, zejména ve městech a na univerzitách. Vliv reformovaných církví z kontinentu, kde byli biskupové podceňováni, a byla šířena doktrína o rovnosti kazatelů, která se silně prosazovala, vyvolával silný pocit v Anglii v těch, kteří se právě vraceli z exilu. Vytvářel se zvyk, dívat se na Nový zákon jako na průvodce ve věcech církevního řádu i ve věcech víry. Náboženští uprchlíci z Anglie byli přesvědčeni, že jednoduchá služba a řízení v „nejlepší reformované církvi“ Skotska a kontinent byli blíže modelu Nového zákona než formě, stanovené v anglikánské církvi.

Rozchod s římským katolicismem byl tak velký, že cokoli, co si „pochutnávalo na Římě“, bylo ohavností v očích nekompromisních reformátorů. Proto jejich zakořeněná averze k rouhům. Nosit

hranaté čepice a kamže bylo vnímáno jako podpora celého papežského systému. Nebylo to samotné roucho, ale na čem záleželo.

„I když je kamže ve své podstatě bezvýznamná,“ říkali, *„nyní za současných okolností tomu tak není.“* V tomto případě věcné okolnosti pohled změnily. Biskupové byli velmi znepokojeni, snažili se zajistit jednotnost při používání klerikálních rouch a mnoho duchovních bylo suspendováno kvůli odmítnutí dodržovat předpisy. Po otázce oděvu a „papežských obřadů“ začali reformátoři uvažovat o povaze biskupského úřadu, o domnělé potřebě vysvěcení biskupa a správném uspořádání a řízení církve.

Cambridge se stala velkým centrem puritánského citění. Pod vedením Thomase Cartwrighta (1535–1603), který usilovně prosazoval úplné odstranění všech pozůstatků papežství a přísné dodržování pravidel Nového zákona pro správu církve, nonkonformisté vzrůstali a stávali se odvážnějšími. Neměli žádnou touhu oddělit se od církve. Podle jejich úsudku národní církvi stačila další reformace, aby to bylo dokonalé. Znovu a znovu, když parlament jednal, bylo vynakládáno úsilí na zajištění legislativy k omezení moci biskupů a duchovních soudů, uvolnění podmínek schvalování a umožnění větší svobody kazatelů při bohoslužbách. Ale tyto snahy byly neplodné. Královna považovala takové pokusy za všetečný zásah do její výsady a ostře přikázala dolní sněmovně opustit téma reformy náboženství.

M^r. THO: CARTWRIGHT.

Po selhání snahy zajistit reformu ústavními metodami se „přední kazatelé“, jak byli nazýváni, museli uchýlit k dobrovolné reformě. Vyhýbali se nepříjemným obřadům, kde mohli, a spoléhali na silný puritánský cit farníků pro reformaci a jejich podporu. A tak například duchovenstvo v hrabství Northamptonshire sestavilo plán řízení svých farností a organizování bohoslužeb nezávisle na

kánonech anglikánské církve. To byl jen příklad toho, co se dělo jinde. V mnoha čtvrtích kazatelé, kteří toužili po další reformaci, vstoupili do dobrovolných sdružení a pravidelně se scházeli k „prorokování“ nebo k shromážděním, na kterých byla řádnou metodou na základě nějaké pasáže Písma diskutována některá náboženská otázka. Tyto „klasické schůzky“ vytvořily vynikající cvičiště pro puritánskou službu. Pomáhaly důkladnému poznání Písma, poskytlly příležitost pro přátelskou výměnu stanovisek a daly jim prostor pro cvičení sebeovládání a rozvoj jednání, podobnému „obchodním zvykům“ pod pevným vedením „moderátora“ nebo předsedy.

Někteří biskupové se na tato shromáždění dívali přátelsky. Královna se však dívala na všechny tyto „schůzky“ s podezřením; mohly by se snadno proměnit v ohniska politické agitace. Neměla žádné potíže najít biskupy stejné mysli, aby je potlačila.

Prameny

- Walter H. Burgess: *JOHN SMITH THE SE-BAPTIST THOMAS, HELWYS AND THE FIRST BAPTIST CHURCH IN ENGLAND with fresh light upon the Pilgrim Fathers' Church*, tisk Londýn, JAMES CLARKE & CO., 13 & 14 Fleet Street, r. 1911

[Štěpán Křivánek](#)

Článek je součástí [Baptistické encyklopedie](#) a je průběžně doplňován a aktualizován.

Poslední aktualizace 4. 9. 2020